

GEMEENTE TILBURG

AVG en Archiefwet themasessie vernietiging

Maandag 13 januari 2020

Yvonne Welings

Gemeentearchivaris

Vanaf 25 mei 2018 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) met kernpunten:

- Rechtstreekse Europese wetgeving (geen soft law);
- Sterkere en uitgebreidere privacy rechten;
- Meer verantwoordelijkheden organisaties;
- Steviger bevoegdheden Europese privacy toezichthouders met boetebevoegdheden.

De AVG is ook wel bekend onder de Engelse naam: General Data Protection Regulation (GDPR)

- Verdergaande harmonisatie van privacyregeling in de Europese Unie;
- Bescherming van persoonsgegevens (c.q. realiseren van een consistent en hoog beschermingsniveau met het oog op Internet en online-diensten en
- Waarborgen van vrij verkeer van gegevens binnen de Unie (artikel 1 van de AVG).

Na de inwerkingtreding op 25 mei 2018 zijn de Europese Privacyrichtlijn en de Wet bescherming Persoonsgegevens (Wbp) ingetrokken.

- Uitvoering van bepalingen inzake de nationale toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens;
- Het invullen van de ruimte die de verordening biedt om bij nationaal recht nadere invulling te geven aan de bepalingen van de AVG.
- Het Wetsvoorstel Uitvoeringswet AVG is op 13 maart 2018 in de Tweede Kamer behandeld.
- **Aanpassingswet** nationale wetgeving op 10 juli 2018 aangenomen. **Aanpassing Archiefwet 1995 artikel 2A.**

- Versterking en uitbreiding privacy rechten, bescherming persoonlijke levenssfeer ;
- Gegevensbescherming: ‘het recht om informatie over jezelf te *controleren, bewerken, beheren en verwijderen* en om te beslissen *wanneer, hoe en wat* voor informatie wordt gecommuniceerd met anderen;
- Privacy is een FUNDAMENTEEL recht (staat in de Grondwet);
- Klacht bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

- Transparante informatie voor de uitoefening van rechten;
- Informatie bij verzameling;
- Recht van inzage (artikel 15 AVG);
- Recht op rectificatie (artikel 16 AVG);

Het correctierecht gaat verder dan het corrigeren van de foutieve gegevens. Voor de betrokkene moet voorkomen worden dat hij of zij nadelige gevolgen ondervindt.

- Recht op vergetelheid/ gegevenswissing (artikel 17 AVG);

Geldt niet voor archiefinstellingen!!!

- Recht op beperking van de verwerking (artikel 18 AVG);
- Kennisgevingsplicht rectificatie, verwijdering, beperking;
- Dataportabiliteit (= overdraagbaarheid van persoonsgegevens) (artikel 20 AVG). *Voorbeeld overstappen zorgverzekering of energieleverancier.*
- Recht niet te worden onderworpen aan geautomatiseerde individuele besluitvorming / profiling (artikel 22 AVG).

- Recht van rectificatie, dataportabiliteit en beperking van verwerking zijn niet van toepassing op indien de archiefbescheiden zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
- Recht van inzage is gewaarborgd;
- Betrokkene krijgt wel het recht gericht inzage te vorderen, bezwaar te maken op grond van de AVG en om zijn eigen lezing aan het desbetreffende archiefbescheiden toe te voegen (art. 43, lid 3 Uitvoeringswet).

Voorbeeld ontdopen in parochieregisters.

AVG artikelen 15 (recht op inzage), 16 (recht op rectificatie), 18, eerste lid onder a (recht op beperking van de verwerking) en 20 (recht op overdraagbaarheid van gegevens) niet van toepassing op archiefbescheiden in de archiefbewaarplaats;

- art 89 AVG: De verwerking met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden is onderworpen aan passende waarborgen in overeenstemming met deze verordening voor de rechten en vrijheden van de betrokkene.
- Die waarborgen zorgen ervoor dat er technische en organisatorische maatregelen zijn getroffen om de inachtneming van het beginsel van minimale gegevensverwerking te garanderen. Deze maatregelen kunnen anonimisering omvatten, mits aldus die doeleinden in kwestie kunnen worden verwezenlijkt. Wanneer die doeleinden kunnen worden verwezenlijkt door verdere verwerking die de identificatie van betrokkenen niet of niet langer toelaat, moeten zij aldus worden verwezenlijkt.

- Vorming van archief en het beheer daarvan door overheidsorganisaties.
- Archief is ongeacht de vorm.
- Toezicht op **archiefvorming** voor overbrenging, inspectie. Nieuwe verhoudingen sinds de wet Revitalisering Generiek Toezicht (RGT) 2013.
- **Vernietiging**, overbrenging en het in eigendom overdragen van archiefbescheiden.
- **Openbaarheid** van (overheids)archieven. Openbaarheid na 20 jaar door overbrenging van OVERHEIDSARCHIEVEN naar archiefbewaarplaats of eerder bijvoorbeeld naar een eDepot. Complementair met de WOB.

Wetswijziging AW 1995 in 2021; van 20 naar 10 jaar.

- Het veiligstellen van historisch erfgoed, opname particuliere archieven

- Uitzondering op het recht om vergeten te worden bij archivering in het algemeen belang (art. 17 lid 3 sub d AVG). Dit recht om vergeten te worden is (min of meer) nieuw met invoering van de AVG;
- Uitzondering gemaakt op de plicht om de betrokkene in te lichten over de verwerking (de archivering). De betrokkene hoeft dus niet te worden geïnformeerd als zijn persoonsgegevens worden opgenomen in het archief (art. 14a AVG). -> ***Deze regel gold ook al in de Wbp in art. 44 lid 2.***
- Lidstaten kunnen nadere regels vaststellen voor de informatievoorschriften, de rectificatie, de wissing, het recht om te worden vergeten, de beperking van de verwerking en het recht van gegevensoverdraagbaarheid en het recht van bezwaar tegen verwerking van persoonsgegevens bij de archivering (art. 83 lid 3 AVG).

- De Archiefwet noemt zelf geen bewaartermijnen, maar schrijft voor dat elk overheidsorgaan moet beschikken overeen selectielijst.
- Voor persoonsgegevens in een archief geldt geen specifieke bewaartermijn. Op deze regel bestaat een uitzondering: als de Archiefwet of een andere wet van toepassing is, geldt wel een bewaartermijn. De organisatie moet de gegevens vernietigen als ze niet meer nodig zijn voor het doel van het archief.
- Gemeentelijke selectielijsten voor èn na 2017. Vanaf 2020 nieuw aanpassing.
- Korter bewaren dan voorgeschreven is onder geen enkele omstandigheid meer toegestaan.
- Uitzonderingen vernietiging: Strategische Informatie Overleggen (SIO), hotspots en burgerparticipatie
- Niet te veel bewaren: uitspraak Raad van State: Archiefwet geen excuus voor privacy schending (ECLI:NL:RVS:2017:2232).

- Overheden die persoonsgegevens verwerken zijn verplicht persoonsgegevens rechtmatig te verwerken en te vernietigen als dat deze niet meer nodig zijn voor het doel waartoe ze zijn verzameld. De AVG staat bij uitzondering verwerking van persoonsgegevens toe met het oog op archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden mits deze is onderworpen aan passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van burgers (artikel 89, lid 1 AVG). In het kader van 'archivering in het algemeen belang' is het permanent bewaren van persoonsgegevens verenigbaar met de oorspronkelijke rechtmatige doeleinden waarvoor ze zijn verwerkt. De bewaartermijnen in deze selectielijst zijn bepaald na zorgvuldige afweging van belangen, waaronder die van de privacy van de betrokkenen bij de processen, de risico's voor de bedrijfsvoering en verantwoordingsplichten en het cultuur-historische belang.
- De AVG biedt burgers onder meer het recht op gegevenswissing. Het recht om vergeten te worden is echter niet van toepassing voor zover hierdoor archivering in het algemeen belang onmogelijk dreigt te worden of ernstig in het gedrang dreigt te komen, aldus artikel 17 derde lid sub d onder de AVG. Vernietiging vindt pas plaats nadat de bewaartermijn van deze selectielijst is verstreken. Als zaakdossiers persoonsgegevens bevatten die vanwege de rechtmatige doelbinding onder de AVG eerder vernietigd moeten worden dan het aflopen van de bewaartermijn, moeten deze persoonsgegevens eerder worden gewist. (Zie ook paragraaf 1.5. onder Opschonen.)
- De AVG verplicht overheden om een register van verwerkingsactiviteiten bij te houden. Het register is toegevoegd aan de lijst van blijvend te bewaren registers.

- We zijn digitaal gaan werken maar niet archiveren.
- Overheidsinformatie staat overal en nergens voorbeeld Taskforce e-mails. (dubbel, authentieke versies).
- Slechts een deel van de overheidsinformatie wordt gecontroleerd beheerd, alleen vernietiging in zaaksystemen en DMS systemen.
- Ondanks aanbestedingsvoorwaarden GIBIT overige applicaties niet mogelijk om te vernietigen. (Vendor lock-in, Common Ground)
- Met leveranciers (cloud)-applicaties vrijwel alleen verwerkersovereenkomsten
- Geen controle op daadwerkelijke vernietiging vak applicaties, netwerkschijven, servers èn bij samenwerkingspartners.

- Ok bij AI-toepassingen zal steeds gekeken moeten worden naar de context waarin van AI gebruik wordt gemaakt en welk doel dat gebruik dient.
- Machine learning is een vorm van Artificial Intelligence (AI) waarbij technologie in staat is zichzelf te ontwikkelen door data-analyse en vervolgens zelf beslissingen te nemen die niet zijn voorgeprogrammeerd. Machine learning-technologie maakt daarvoor gebruik van zelflerende algoritmes.
- Aanpassing selectielijst gemeenten:
- *Ten minste ontwerpdocumentatie en indien relevant bron- en outputdata. Het betreft hier algoritmes die een gecompliceerd karakter hebben (waaronder experimentele of zelflerende algoritmes) en/of een potentieel ingrijpend effect voor betrokkenen in zich dragen.*

1. Een regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen [...] houdt tevens een voorziening in omtrent de zorg voor de archiefbescheiden van bij die regeling ingestelde openbare lichamen of gemeenschappelijke organen.
2. Deze voorziening wordt getroffen zoveel mogelijk overeenkomstig de bepalingen van deze wet.
3. Zolang bij een gemeenschappelijke regeling niet is voldaan aan de verplichting tot het treffen van een voorziening als bedoeld in het eerste lid, zijn van overeenkomstige toepassing de bepalingen die terzake gelden voor de gemeente dan wel, indien een provincie aan de regeling deelneemt, voor de provincie, waar het ingestelde lichaam of orgaan is gevestigd.

- Diverse soorten van samenwerkingsverbanden;
- Met samenwerkende partijen alleen afspraken over privacy en informatiebeveiliging.
- Vaak geen schriftelijke afspraken (archieffparagraaf) wie verantwoordelijk (zorgdrager) is voor de overheidsinformatie bij samenwerkingsverbanden;
- Wie is dan verantwoordelijk voor de AVG en vernietiging?
- Volstaat het sluiten van een verwerkersovereenkomsten of het vertrekken van mandaten?
- AVG kan soms aanleiding zijn intergemeentelijke samenwerking te beëindigen (voorbeeld leerplicht).

- Niet meer informatie verwerken dan strikt noodzakelijk is.
- Dit beginsel richt zich tot de “verwerkingsverantwoordelijke” zoals zorgdragers.
- art 89 AVG Je moet “passende” waarborgen nemen. Kun je het doel (archivering of onderzoek) bereiken door identificatie van levende personen niet langer toe te laten, dan moet je dat doen.
- Archiefwet geeft hiervoor de kaders. Probleem: organisaties die niet onder de Archiefwet vallen.

- Pseudonimiseren: Niet direct herleidbaar maar wel identificeerbaar naar een natuurlijke persoon (*AVG van toepassing*);
- Anonimiseren: Verwisseling van persoonsgegevens in gegevens die niet langer gebruikt kunnen worden om een natuurlijk persoon te identificeren (AVG niet van toepassing);
- Encryptie: Coderen (versleutelen) van gegevens op basis van een bepaald algoritme (AVG niet van toepassing);

- In het SIO wordt tijdig, op het passende ambtelijk niveau en in relatie met andere onderwerpen die de informatiehuishouding aangaan, besloten over **waardering en selectie**. Voorbeelden cliëntendossiers.
- Het SIO heeft de regie over en bewaakt de **ketengerichte belangenafweging** in de informatiehuishouding.
- In het SIO wordt gesproken over de waardering van informatie en de gevolgen daarvan voor zowel selectie-besluiten als voor **vervreemding, overbrenging en openbaarheid van archiefbescheiden**.
- In het SIO worden alle belangen meegewogen en kunnen de besluiten inhoudelijk op elkaar worden afgestemd.
- Het SIO werkt in een informatieomgeving die steeds in beweging is. Het is daarom niet een eenmalig overleg ter vaststelling van een selectiedocument, maar een **structureel overleg** dat de besluitvorming inzake de informatiehuishouding vanuit de verantwoordelijkheid voor de keten in samenhang voorbereidt.

- Uitzondering op vernietiging
- Voorbeeld hotspot : brand Scheveningen van oud op nieuw en MH 17
- Minder Wob verzoeken
- Vergroten transparantie
- Open by design

- Elke burger heeft een unieke identiteit in de vorm van het BSN, dat overheid-breed verplicht wordt gebruik.
- Opslag beperkte set persoonsgegevens in individuele digitale kluis
 - het voorkomen van dubbele opslag van gegevens, gericht op kwaliteitsverbetering, minder fouten en lagere kosten;
 - een grotere transparantie van gegevens, waardoor het makkelijker wordt overheidsinstellingen op fouten te wijzen;
 - meer regie over de eigen persoonsgegevens, waardoor burgers zelf kunnen bepalen welke gegevens worden gedeeld, gebruikt en/of aan derden worden verstrekt.

(Basisregistraties, mijn overheid, regie op eigen gegevens, blauwe knop)

- ***'Een jongen, zei de non, en toen werd hij weggehaald'***
- *Ongehuwde moeders In de jaren zestig moest Trudy Scheele haar baby afstaan. Nu stelt ze de staat aansprakelijk. De laatste maanden meldden zich 460 lotgenoten.*
- *Er was iets mis met Trudy Scheele (73). Haar dochter dacht al jaren dat haar moeder een geheim verborg. Waarom had Scheele bijvoorbeeld bijna geen contact met haar familie? „Ik verzon smoesjes”, zegt Scheele. „Dat ik niet zoveel met mijn broers en zus had, dat mijn familie nu eenmaal niet zo spontaan was.”*
- *Begin dit jaar krijgt ze toegang tot haar dossier van de kinderbescherming, dat is opgeborgen in een archief in Arnhem. „Daarin las ik voor het eerst dat mijn zoon heel ziek is geweest. Toen hij drie maanden was, schreef de psycholoog in een rapport dat hij wegwijnde en dat hij leed aan heimwee naar zijn moeder.” Hij kreeg kalmeringsdruppels, had voedingsstoornissen en groeide slecht. Scheele is „in alle staten”. Waarom hebben ze haar destijds niet verteld dat haar zoon er zo slecht aan toe was?*

Wat feiten over de selectie dossiers Kinderbescherming

- Adoptiedossiers worden pas sinds 2001 onbeperkt bewaard en voordien tot 30 jaar na meerderjarigheid.
- Dossiers waarbij sprake is van ontheffing en ontzetting worden sinds 2006 onbeperkt bewaard en voordien tot meerderjarigheid (van het jongste kind in het gezin).
- Overige dossiers worden sinds 2006 bewaard tot het kind met wie de Raad bemoeienis had 24 jaar is geworden. Daarvoor tot meerderjarigheid (van het jongste kind van het gezin).
- Voor 2001: Adoptiedossiers bewaard tot 30 jaar na meerderjarigheid. Overige dossiers minimaal tot meerderjarigheid. 10% werd geanonimiseerd bewaard voor wetenschappelijk onderzoek.

- Moet de direct belanghebbende betrokken worden bij het vernietigen of bewaren van deze persoonsgebonden informatie? Waarom wel of waarom niet?
- Moet de direct belanghebbende geïnformeerd worden over deze dossiervorming? Waarom wel en waarom niet?
- Moet de direct belanghebbende geen eigenaar worden van delen van dit dossier? Waarom wel en waarom niet?